

De reis van de conference-peer

In 2014 verbood president Poetin de import van onder meer fruit uit de EU. En toch liggen in Russische supermarkten volop conference-peren uit Nederland en België. Al hebben die wel ineens een andere nationaliteit.

Door **Iris Koppe** en **Tom Vennink**

1

RUSSEN ZIJN DOL OP DE LEKKER ZOETE CONFERENCE

Op de zesde verdieping van een flat aan de Leninlaan in Sint-Petersburg snijdt Nastja Losjkina op het aanrecht een peer in vier stukken. Op tafel, in een rieten mandje, liggen er nog veel meer. De peren hebben bruine roestvlekken aan de onderkant: dit zijn echte conference-peren uit Nederland of België.

Soms, als Losjkina (33) de tafel feestelijk gedekt heeft, maakt ze een foto van de peren en deelt die op Instagram. Het levert altijd veel likes op: Russen zijn dol op de peer uit de Lage Landen. Een rijpe conference is lekker zoet. In Rusland wordt hij sinds de jaren negentig de hele dag door gegeten: bij de koffie, als nagerecht of als er onverwachts bezoek langskomt. In Losjkina's herinnering is de conference het eerste stuk fruit dat ze at als kind.

Dat de Nederlandse en Belgische peren al vier jaar verboden zijn door president Vladimir Poetin, daar heeft ze nooit bij stilgestaan. Ze koopt de peren gewoon bij de Lenta, de supermarkt om de hoek. Hoe ze daar komen? Ze heeft geen idee.

2

CONFERENCE-BOOM GROEIT HET BEST IN DE LAGE LANDEN

Tweeduizend kilometer verderop trekt Erik Appelman zo'n zelfde zoete peer met roestplekken van een boom. Op de zavelgronden van West-Friesland geeft zijn perceel elk najaar ongeveer een miljoen kilo aan peren af. Bijna allemaal conference-peren. Negen op de tien zijn bestemd voor de export.

Appelman zat eerst ook in de appels, maar toen Polen toetrad tot de Europese Unie stortte die handel in elkaar. Goedkopere arbeid, minder strenge milieuregels, hogere EU-subsidies. 'Daar was niet tegenop te concurreren', zegt Appelman tijdens een plukdag in september op een van zijn percelen.

Dus stapte hij tien jaar geleden over op een peersoort waar de Polen noch andere Europeanen tegenop konden. Nergens groeit de conference-boom, die veel water nodig heeft, zo goed als in Nederland en België. Topregio's zijn Zeeland, Noord- en Zuid-Holland, Gelderland en de Belgische provincie Limburg. In Oost-Europa zijn de winters te koud en vriezen de bomen dood. Ten zuiden van België wordt het juist weer te warm.

Rusland werd de grootste afnemer van Appelman, net zoals van alle Nederlandse en Belgische perentelers. 'Daar houden ze gewoon van conference', zegt hij.

Het verlies van de ingestorte appelhandel was bijna vergeten, tot de wereldpolitiek in 2014 weer ongevraagd tot de percelen van Appelman doordrong. Poetin nam wraak op westerse sancties wegens de annexatie van de Krim: op 7 augustus 2014 verbood Rusland plots alle import van vlees, vis, zuivel, groenten en fruit uit de EU.

De schade was enorm. Van de Belgische peren ging ruim eenderde naar Rusland, van de Nederlandse eenzesde. Decennia-oude fruitbedrijven stonden plots aan de rand van de afgrond. Ontslagondes volgden. Sommige telers kregen psychische problemen.

Appelman zocht in Engeland, Duitsland en de Baltische staten naar andere markten voor de conference, maar nergens sloeg de gevlekte peer zo aan

als in Rusland. Toch is zijn perenhandel weer stabiel, ruim vier jaar nadat Poetin zijn embargo instelde. Een deel van zijn oogst verkoopt hij aan handelaren. Die zoeken kopers voor zijn peren die opgeslagen liggen in een koeling in Zuid-Holland. Een deel daarvan gaat naar de Baltische Staten. 'Ik hoor weleens verhalen dat mijn peren alsnog in Rusland - terechtkomen', zegt Appelman. 'Maar hoe precies? Ik heb geen idee. Hoe moet ik weten wat er in Litouwen gebeurt?'

Deze onderschepte vracht peren wordt vernietigd door de Russische overheid.

3

DE HANDEL MET RUSLAND GAAT DOOR – IN HET GEHEIM

De Nederlandse handelaren hebben hun lot in stilte gedragen. Ze wilden na de ramp met MH17 niet als pro-Russisch bekendstaan. De Belgische handelaren zijn altijd wat uitgesprokener geweest. In 2016 hingen ze spandoeken langs snelwegen in de fruitregio van Belgisch Limburg: ‘Politiekers, geef ons Rusland terug.’

Ze eisen hogere financiële compensatie van de Europese Unie. De EU heeft het Russische embargo uitgelokt door sancties tegen Rusland in te stellen na de annexatie van de Krim, vinden ze. ‘In deze oorlog zijn de kanonnen en geweren vervangen door de appels en de peren’, zegt Kris Wouters van fruithandel Wouters in België, die verschillende keren naar Brussel ging om aan de bel te trekken. De EU weigert de financiële eisen van de Belgen in te willigen, maar helpt bij het zoeken naar nieuwe markten. Er wordt aan promotie gedaan in China, Canada, het Midden-Oosten.

Maar die gebieden kunnen niet op tegen Rusland, zeggen de handelaren. China is te ver, Canada importeert peren liever uit de VS en in het Midden-Oosten vinden ze de conference ‘klasse 2-fruit’. ‘In het Midden-Oosten wil men een kleine rode peer, want zo ziet de peer er vaak in sprookjes uit’, zegt Wouters. ‘Geen enkel land kan Rusland vervangen. Een land dat zo dichtbij ligt, waar 145 miljoen mensen wonen die geld willen uitgeven aan peren en die zelf veel te weinig fruit produceren.’

Het aanboren van een nieuwe markt duurt minstens tien jaar, schat Tim Pittevils van het Belgische BP Fruitcraft. ‘In Zuidoost-Azië kun je wel gladde peren verkopen, maar geen conference. Die verruwde schil kennen ze niet.’

Ongeveer vijftien Nederlandse en Belgische fruitbedrijven besloten door te gaan met de export naar Rusland, ondanks Poetins verbod. Met alle gevaren van dien. ‘Het is één grote Russische maffiahandel’, zegt een Nederlandse exporteur.

Niemand praat er graag over hoe de peren uiteindelijk toch in de Russische supermarkt belanden. Tot 2014 vond de handel in alle openheid plaats. Nederlandse en Belgische fruithandelaren gingen naar de hoofdkantoren van Russische supermarkten en sloten daar hun deals.

Nu wordt de verkoop in het geheim gedaan. De Nederlandse handelaren die erbij betrokken zijn, willen er niets over zeggen. Niet omdat ze iets strafbaars doen – zij mogen gewoon peren verkopen, de Russen mogen ze alleen niet kopen – maar uit angst voor reputatieschade. ‘Ik weet niet wat mensen in Nederland ervan vinden dat ik met Russen handel’, zegt een van hen. Ook Belgische perenexporteurs die in eerste instantie openlijk vertelden over de smokkelroute, vroegen later anonimiteit vanwege angst voor repercussies van Russische handelspartners.

Een Rus koopt een zak peren.

Om de peren naar Rusland te halen, werken de Russen samen met transportbedrijven uit Oost-Europa. Met name uit de Baltische staten. Deze bedrijven profiteren enorm van de sancties, vertellen exporteurs.

‘Wij zien dit als een mooie markt’, bevestigt Kristian Kaas Mortensen schriftelijk. Mortensen is directeur strategische partnerships bij Girteka, het grootste transportbedrijf van Litouwen, met ruim vijfduizend vrachtwagens door heel Europa en de voormalige Sovjet-Unie. Maar hij weigert in te gaan op vragen van *de Volkskrant* over het transport van Europees fruit naar Rusland.

Voor het embargo organiseerden de Nederlanders en Belgen het transport van de peren vaak zelf. ‘Nu zeggen we: als jullie peren willen, kom ze zelf maar halen, we zetten de kistjes hier neer’, zegt een Belgische handelaar. Bij zijn koeling in de Belgische perenstreek rondom Hasselt is het voor Oost-Europese chauffeurs die Russisch spreken geen probleem om de weg te vinden: er hangen richtingaanwijzers in het Russisch.

Statistieken laten een explosie zien van de perenhandel tussen Nederland, België en Litouwen. In 2013, het jaar voor Poetins embargo, importeerde Litouwen 33 duizend ton peren uit Nederland en België, blijkt uit gegevens van Comtrade, de handelsdatabase van de Verenigde Naties. In 2015, het eerste volle jaar onder het embargo, ging het plots om 137 duizend ton.

‘Tegelijkertijd zie je dat de perenexport van Litouwen naar Wit-Rusland in die periode vertienvoudigt’, zegt Jan Kees Boon van Fruit & Vegetable Facts. Hij analyseert trends in de fruitindustrie. ‘Uit deze cijfers zou je de logische conclusie kunnen trekken dat veel Nederlandse peren via Litouwen en Wit-Rusland naar Rusland gaan.’

Bij een koelcentrum in Zuid-Holland wordt de Oost-Europese vrachtwagen volgeladen met peren. 1.600 kratten van 15 kilo heeft de chauffeur achterin als hij Nederland uitrijdt via de A1 bij Oldenzaal. Zo’n honderdduizend conference-peren.

Nu begint het echte smokkelwerk.

5

FRUITHANDEL NU MARKT VOOR SELECT GEZELSCHAP

De gevolgen van Poetins sancties zijn zichtbaar op de voedselbeurs in Moskou. Het aantal kramen met Nederlandse en Belgische verkopers is gehalveerd: de fruithandel tussen Europa en Rusland is een markt voor een select gezelschap geworden.

‘Veel bedrijven denken: Rusland, brr, nee, dat doen we niet meer’, zegt een Nederlander in de hal vol kleurrijke kramen. ‘Je moet de juiste wegen en personen kennen. Wie is te vertrouwen? Voor wie moet je oppassen?’

Degenen die overbleven na het embargo, maken bepaald geen geheim van hun handel. Boven de stands van de Belgische fruitexporteurs Bel’Export en Koen van Herck hangt pontificaal een foto van drie conference-peren. ‘From the heart of Europe’, is de tekst erbij. Een Franse appelverkoper adverteert met: ‘European rendez-vous’. Bij de stand van het Barendrechtse fruitbedrijf Hoofdman-Roodzant tapt een Nederlander Heineken-bier voor zijn Russische zakenpartners.

‘Mijn omzet is vijf keer kleiner dan voor het embargo, maar de marges zijn goed’, zegt een handelaar tevreden.

De Nederlanders en Belgen bezoeken de Russen het hele jaar door in een loods van meer dan een halve kilometer lang in Food City: een van de grootste distributiecentra van Rusland, net buiten Moskou. Dit is het hoofdkwartier van bedrijfjes die snel gegroeid zijn sinds 2014. Zij doen wat Russische supermarkten te riskant vinden: door Poetin verboden goederen inkopen van Europese handelaren.

‘Vaak kom ik alleen even langs om te checken hoe het gaat’, zegt een Nederlander. ‘Kopje thee, happie eten. Kijken wat goed loopt, wat niet.’

Niet iedereen voelt zich er op zijn gemak. Want de handel is corrupt, zegt een Belg. ‘Het is een grote klucht’, zucht hij. ‘Maar wat gaan we doen? Toekijken hoe een ander het doet?’

Het grote geheim op de beurs is de route van het fruit. Het Russische Fruitboek omschrijft zichzelf als ‘een snelgroeiende specialist in transport van Europees fruit’, maar weigert uit te leggen hoe je dat doet, snel groeien in transport van verboden producten. ‘Dat zou u wel willen weten, hè’, glimlacht een medewerker van het bedrijf, terwijl ze bij haar kraam koffie inschenkt voor Europeanen.

De peren komen aan in de loods van Food City.

6

INEENS KOMEN DE PEREN UIT AFRIKA

Nadere studie van de Wit-Russische import- en exportcijfers laat iets merkwaardigs zien. Voor Poetins embargo kwamen de peren in Wit-Rusland uit ongeveer tien landen, met name uit Nederland en België. Na het embargo verzesvoudigde de import ineens. Het aantal herkomstlanden

steeg tot boven de vijftig. De peren komen niet meer uit Nederland en België, maar uit allerlei Afrikaanse landen.

Sierra Leone levert in 2016 plots 3.000 ton peren aan Wit-Rusland. Uit de Centraal-Afrikaanse Republiek komt meer dan 7.000 ton. En uit Liberia ruim 8.000 ton. Terwijl geen van deze landen bekendstaat om zijn bloeiende perenteelt. Sterker, ze telen helemaal geen peren, blijkt uit statistieken van Comtrade.

De verklaring ligt in Litouwen, waar de Oost-Europese chauffeur aankomt met honderdduizend Nederlandse peren in zijn vrachtwagen. Hij kan niet doorreizen naar Rusland, want hij beschikt niet over de juiste papieren. Op de perenkratten zitten Nederlandse etiketten. Die gaan er af, volgens handelaren in koelcentra rondom de Litouwse stad Kaunas. Maar dan kan de vrachtwagen nog steeds niet verder.

Voor fruit uit het buitenland eist Rusland een document waarin staat dat het product veilig is om te eten: een fytosanitair certificaat (Fito). Dat wordt alleen uitgegeven door de keuringsdiensten van het land waar het fruit geteeld is. Maar Nederlandse papieren accepteert Rusland niet meer, want: embargoland.

‘In het begin werden Belgische certificaten gewoon vervalst’, zegt een handelaar. Maar die manier bleek niet betrouwbaar: sommige vrachtwagens werden betrap.

Nu komen de Fito’s via diplomatieke post in Litouwen, vertellen handelaren. Benin, Guinee, Burkina Faso – 26 Afrikaanse landen verstrekken sinds 2015 officiële Fito’s voor de perenimport van Wit-Rusland, blijkt uit importstatistieken van dat land. Prima in orde, deze conference-peren, aldus de Afrikaanse documenten die bij de kratten worden gevoegd.

Voorheen werd er vooral op de Balkan gesjoemeld met documenten. Moldavische journalisten ontdekten in 2015 fraude met certificaten uit Moldavië voor Poolse appels. Maar de laatste jaren zijn het met name Afrikaanse landen die meewerken aan de smokkelmethode. Ook Afghanistan, Bangladesh, Jemen en Turkije vertonen verdachte statistieken en zijn volgens handelaren betrokken. ‘Alleen dit soort landen zijn bereid om aan zo’n constructie mee te doen’, zegt een Belgische exporteur.

Wat er voor de Afrikaanse landen in zit? Geld. Zij strijken een deel op van de verkoopprijs voor de certificaten. De prijs voor zo'n document ligt tussen de 7.000 en 7.500 euro, zeggen verschillende betrokkenen. Dat is goed voor één vrachtwagen. Een jaar geleden was dit nog 3.500. 'De prijs stijgt razendsnel', zegt een Nederlandse handelaar.

Vreemd oogt het wel, Afrikaanse certificaten voor conference-peren. 'Zo'n boom zou direct uitdrogen in Benin', zegt een Belgische teler. Maar volgens de handelaren is die absurditeit geen reden voor Russische autoriteiten om de peren tegen te houden. 'Wat op papier staat, dat telt.'

Met herstickerde conference-peren achterin en een Afrikaans fyto-sanitair certificaat in de cabine, rijdt de vrachtwagen verder. Kaunas uit. Op naar een land dat fortuinen verdient aan Poetins embargo: Wit-Rusland.

7

GROEIEND AANTAL SMOKKELROUTES

De Wit-Russische journaliste Natalja Benitsjevitsj zag van nabij hoe Poetins voedselsancties het weggennet van haar land veranderden. 'Al in 2014 legde de Wit-Russische overheid speciaal een weg aan voor gesanctioneerde producten uit West-Europa. Net breed genoeg voor een vrachtwagen.'

Wie die weg neemt, komt in Rusland uit. Op een plek waar de Russische douane vrijwel nooit controles uitvoert op smokkel van verboden producten. 'Bij mensen in kleine dorpjes, waar eigenlijk nooit verkeer kwam, denderden opeens tientallen vrachtwagens per dag langs', vertelt Benitsjevitsj, die voor een regionale krant onderzoek deed naar de boycot van Europees groente en fruit.

Zulke wegen en bospaden worden nog steeds gebruikt door chauffeurs die naar Rusland willen, maar zonder de dure certificaten uit Afrika. 'De *forest way*, noemen we deze route', zegt een Belgische exporteur.

Meteen nadat Poetin zijn embargo had afgekondigd, vonden handelaren smokkelwegen, herinnert een Nederlander zich. 'Dat ontwikkelde zich razendsnel. Binnen enkele dagen ging er alweer fruit naar Rusland.'

De methodes zijn talrijk. Chauffeurs laten papieren zien waarin staat dat hun vracht bestemd is voor Kazachstan. Onderweg, op de Russische snelweg, krijgen ze ‘een leuke band’ en zo blijft de hele vracht alsnog steken in Rusland. Anderen verstoppen sanctiefruit in vrachtwagens door er bijvoorbeeld wat pallets Braziliaanse appels voor te plaatsen. - Populairder is het om fruit naar landen te exporteren die buiten het embargo vallen, zoals Wit-Rusland. Daar wordt het ‘bewerkt’ en verkocht aan Rusland, als ware het fruit uit Wit-Rusland.

De Russische voedselautoriteit, Rosselchoznadzor, bevestigt aan *de Volkskrant* het bestaan van alle bovenstaande smokkelroutes door ‘gewetenloze deelnemers van buitenlandse economische activiteiten’.

De meeste daarvan lopen via Wit-Rusland. Het grote voordeel is dat het land in een douane-unie zit met Rusland: er zijn geen grensposten. Wie in Wit-Rusland is, kan in principe vrij doorrijden naar Moskou.

Maar sinds de Russische voedselautoriteit doorheeft dat er zo massaal voedsel het land wordt binnengesmokkeld, heeft de dienst maatregelen genomen. Doorvoeren vanuit Wit-Rusland richting Centraal-Azië mag niet meer. De controles op echtheid van Fito's zijn verscherpt. Aan de grens met Wit-Rusland heeft de voedselautoriteit vier controleposten opgetuigd om vrachtwagens te inspecteren op illegale voedingsmiddelen.

Met resultaat. Tot oktober 2018 onderschepte Rosselchoznadzor 25 duizend ton groente en fruit, zo laat de dienst weten. Alles werd vernietigd. Beelden van trucks die fruit platrijden, komen regelmatig voorbij in de Russische tv-journaals.

Alleen: die hoeveelheid stelt niets voor bij het aantal verboden producten dat de Russische supermarkt wel haalt. Het gaat om minder dan 1 procent van de doorgevoerde sanctiegoederen, stelt de Oost-Europese denktank Globsec in recent onderzoek. De auteur, Andrej Yeliseyeu, concludeert op basis van handelscijfers dat er tot eind 2016 voor ongeveer 2,4 miljard euro aan groente en fruit naar Rusland gesmokkeld is. Allemaal via Wit-Rusland. Een van de meest gesmokkelde producten: peren.

‘Het aantal gesmokkelde Nederlandse en Belgische peren ligt rond de 70 duizend ton per jaar’, zegt de onderzoeker. Dat betekent dat bijna de helft van de perenhandel met Rusland overeind is gebleven ondanks Poetins verbod.

Litouwse handelsstatistieken bevestigen dat: Litouwen importeert sinds het embargo jaarlijks minimaal 78 duizend ton peren uit Nederland en België. Die worden vrijwel allemaal doorverkocht aan Wit-Rusland, bevestigt het Litouwse ministerie van Landbouw aan *de Volkskrant*, en Wit-Russen verkopen de peren weer door aan Rusland.

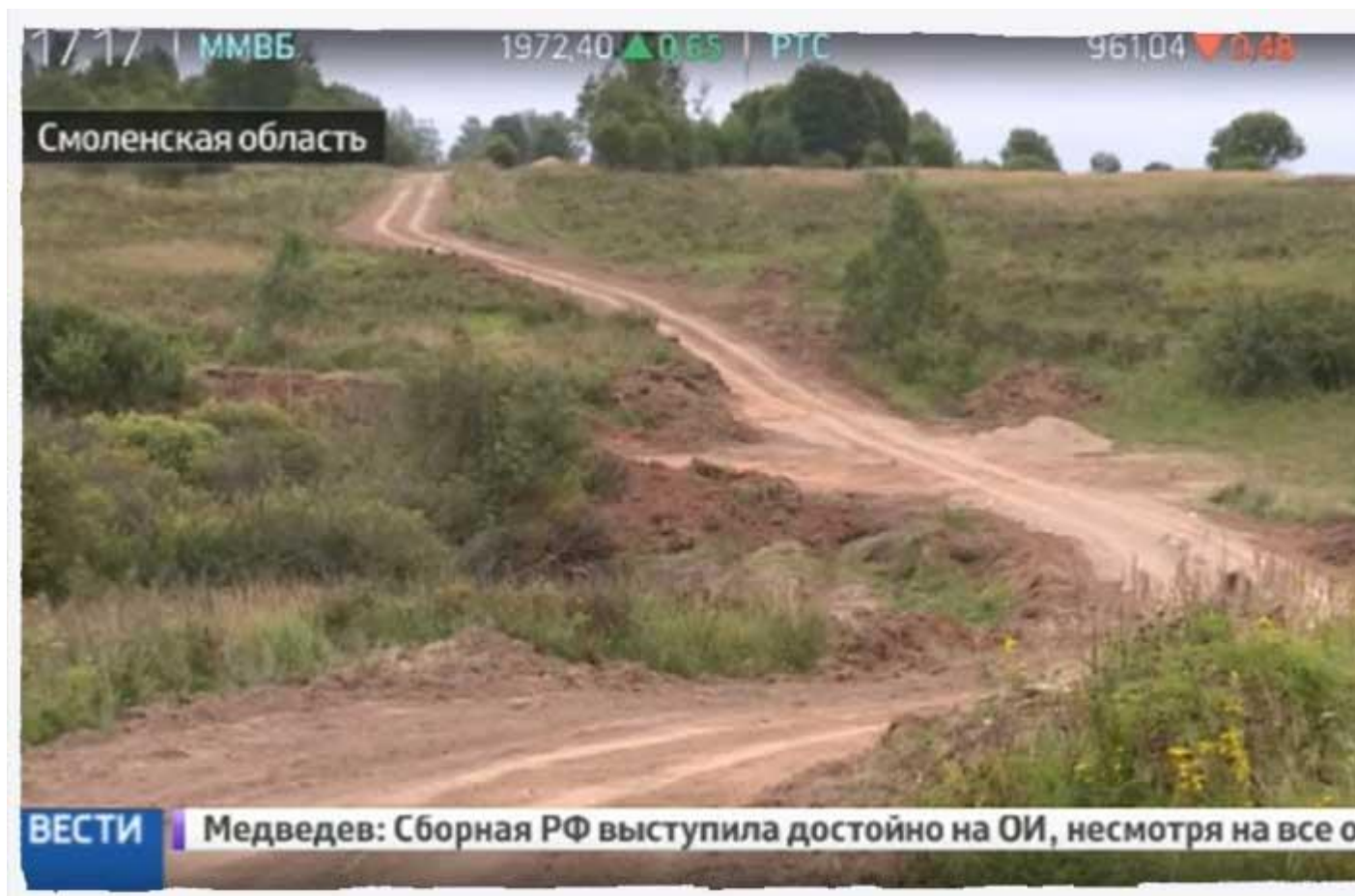
Naar schatting 300 duizend ton peren uit Nederland en België zijn tot dusver in Russische supermarkten beland. Geschatte waarde: 240 miljoen euro. Het aantal conference-peren dat tegengehouden werd? Eén vrachtwagen, aldus Rosselchoznadzor. In ruim vier jaar.

De peren via Litouwen zijn moeilijk te stoppen voor de Russische voedselautoriteit. De chauffeur heeft immers originele Fito's aan boord. Dat deze buitengewoon verdacht zijn, is voor Rosselchoznadzor onvoldoende om de vrachtwagen te stoppen.

‘We zien geen reden om onze handelspartners uit Afrikaanse landen te wantrouwen’, schrijft de dienst aan *de Volkskrant*. ‘Alle leveringen uit dit continent zijn bevestigd door de nationale voedsel- en warenautoriteiten.’

En dus is de route via Litouwen veilig, zeggen de handelaren. ‘Wij noemen dit de officiële route’, vertelt een Belg. ‘De manier die de Russische autoriteiten accepteren. Ze laten alles door, als je het maar op hun manier doet.’

Alle Nederlandse en Belgische handelaren die *de Volkskrant* sprak, vermoeden dat de Russische overheid de smokkelroute via Litouwen gedooft, omdat er machtige mensen in Rusland zijn die veel verdienen aan deze handel. ‘Het zal Poetin zelf niet zijn’, zegt een Nederlander. ‘Maar wel iemand niet ver van hem vandaan.’

De hobbelige smokkelroute van Litouwen naar Wit-Rusland.

8

LUCRATIEVE HANDEL, MAAR NIEMAND IS TE VERTROUWEN

Rustam, een Azerbeidzjaanse twintiger in een hoodie, is de baas in een van de magazijnen in het Moskouse Food City. Zijn kantoor bestaat uit een kioskje tussen de fruitpallets. Behalve twee oude bureaustoelen en een kruk is het kioskje leeg – geen computer, geen papieren. Rustam runt deze business via zijn nieuwe Samsung S9. Supermarkten en andere fruitverkopers bellen hem vanuit Moskou, Volgograd, Rostov, Voronezj, Kazan. ‘Bijna al het fruit voor Rusland gaat via deze loodsen’, zegt Rustam.

Hij is uit Azerbeidzjan naar Moskou gekomen om te profiteren van de kansen in de Russische fruitmarkt sinds de sancties. De zaken gaan goed. Dit jaar heeft hij een tweede magazijn gehuurd.

Via Whatsapp stuurt Rustam zijn Russische klanten foto's van fruit dat hij in de aanbieding heeft. Die ontvangt hij van handelaren in het buitenland. Zo krijgt hij een indruk van de kwaliteit. Hij scrollt door zijn foto's: kleine peertjes uit Italië, mandarijnen uit Spanje, allemaal naar hem onderweg in vrachtwagens. 'Mooi zijn ze, hè?'

Nederlanders en Belgen verdienen flink aan deze handel, zegt hij. Ze hebben goede contacten in de Europese fruitindustrie en beschikken over producten die Russen graag willen: conference, paprika's. 'Als Nederlander ben je binnen een jaar een hoge pief hier.'

Maar er liggen gevaren op de loer. 'Je kan niemand vertrouwen hier, zelfs mij niet', fluistert Iniat, een Dagestaan die verderop in Food City conference-peren probeert te verkopen. Voor je het weet stuur je een lading peren waar je nooit geld voor terugziet. 'Zo is de markt op dit moment.'

De grimmige sfeer is ook voelbaar onder de vrachtwagenchauffeurs. Opzichters houden vreemdelingen op afstand. Als het al lukt om een chauffeur te spreken, weigert deze te vertellen welke route hij heeft afgelegd met zijn vracht.

Voor de Nederlanders en Belgen is het grootste gevaar de manier waarop ze het geld krijgen voor hun peren. 'Betalingen uit Rusland komen overal vandaan, behalve uit Rusland', zegt een van hen.

Dat komt doordat Russen hun overboekingen aan de Nederlanders en Belgen willen verbergen voor de Russische autoriteiten. 'Dus wat zij doen is dit', legt een Nederlander uit. 'Zij geven cash geld aan een Rus die ergens in het buitenland geld op een rekening heeft staan. Die man neemt daar een procentje of 8 à 10 commissie over en betaalt vanaf die buitenlandse rekening weer aan mij.'

Als gevolg komen de betalingen van firma's uit Cyprus en Azerbeidzjan. De afzenders van het geld maskeren de fruitbetalingen regelmatig door in de betalingsomschrijving iets anders te zetten. Elektronica, bijvoorbeeld.

'Wij zijn al meerdere malen gecontroleerd voor betalingen door offshorebanken', zegt een Belg. 'De Belgische overheid verdenkt ons van witwaspraktijken.'

‘Het wordt steeds lastiger’, zegt een Nederlander. Zijn boekhouder vreest dat de bank de betalingen niet meer zal goedkeuren. De kans daarop is gegroeid sinds september, denken sommigen, toen ING een recordschikking van 775 miljoen euro trof met justitie: de bank had jarenlang onvoldoende onderzoek gedaan naar dubieuze geldstromen.

De constructies zijn allemaal bedoeld om de massale inkopers van sanctiefruit uit de wind te houden: de Russische supermarkten.

9

ILLEGAAL, MAAR NIEMAND CONTROLEERT HET

Op de fruitafdeling van de Moskouse supermarkt Azboeka Vkoesa draait vredige achtergrondmuziek. De sanctieoorlog tussen Poetin en de Europese Unie lijkt hier geen slachtoffers te hebben gemaakt: de schappen liggen vol met glanzende stukken groenten en fruit.

Maar wie goed kijkt, ziet dat hier een revolutie plaatsgevonden heeft. De tomaten komen uit Azerbeidzjan, Oezbekistan en Rusland. De komkommers zijn bijna allemaal Russisch. Voor de sancties kwamen die voor een groot deel uit Europa.

Er is ook iets aan de hand met de paprika's in de koeling. Volgens het etiket komen ze uit Libië. De witte kolen zouden geïmporteerd zijn uit Tanzania.

Bij een mand met conference-peren staat een bordje: Turkije. Andere supermarkten noemen als herkomstlanden: Benin, Burkina Faso, Ivoorkust. De meeste supermarkten zetten er helemaal geen bordje bij. - Illegaal, maar wie controleert het?

Voedselautoriteit Rosselchoznadzor stelt dat ze bij de meeste controles in supermarkten geen sanctieproducten aantreft. De dienst vermeldt niet hoe vaak ze controles uitvoert.

De supermarkten weten dat de informatie op de etiketten niet klopt. Maar ze verschuilen zich achter de tussenhandelaren van Food City. De supermarkten kopen gewoon Afrikaans fruit in van een Rus. Volkomen legaal, zeggen ze.

Sommige supermarkten twijfelden kort na Poetins embargo of ze wel wilden doorgaan met de verkoop van fruit uit Europese landen. ‘Maar de concurrent ging door met conference’, zegt een importeur. ‘Wij wilden niet achterblijven.’

Afgelopen zomer verlengde Poetin het embargo tot eind 2019. Met het oog op de spanningen tussen de EU en Rusland verwachten handelaren dat het voedsel embargo nog wel een tijdje in stand blijft.

Komt er een einde aan, dan rekenen ze er op dat Rusland hoge importtarieven invoert om de groeiende groente- en fruitindustrie te beschermen. Ongeveer even hoog als de prijs van de Fito's. ‘Wel beter, want dan heb je niet meer het gedoe met die Afrikaanse landen ertussen’, zegt een Belgische handelaar.

Verkopers van illegale certificaten voor peren verdienen dit jaar naar schatting 25 miljoen euro. ‘Dat gaat ten koste van de Russische consument en van de Nederlandse en Belgische producent’, zegt Tony Derwael van het Belgische Bel'Export.

Een Nederlander hoopt juist dat het embargo van kracht blijft. ‘Laat de handel met Rusland maar ingewikkeld worden. Ik heb nog maar iets van tien concurrenten over.’

Waar ze het allemaal over eens zijn, is dit: de smokkelroute via Litouwen moet openblijven. ‘Wat er in Litouwen gebeurt, dat moet kunnen blijven gebeuren’, zegt een Belg in zijn kantoortje tussen de Belgische conference-velden. ‘Waar moeten we anders met al onze peren heen?’

Conference peren in een Russische supermarkt.

Hoe onze journalisten grootschalige perenzwendel blootlegden

Waar kwam die Nederlandse peer vandaan die Volkskrant-journalist Iris Koppe op een foto van een Russische vriendin zag? Deze vraag leidde tot een jaar intensief journalistiek onderzoek samen met Rusland-correspondent Tom Vennink en de ontdekking van een illegale distributieroute. [Van fruitschaal tot grootschalige smokkel: hoe werkt zo'n onderzoek?](#)

Meer lezen over de handelsoorlog?

[In sojastaat Illinois worden boeren hard getroffen door Chinese importheffingen.](#)

[Handelsoorlogen, veeziekten en opwarming: de voedselindustrie krijgt het zwaar.](#)

[De vraag is niet of de crisis zich zal herhalen, maar wanneer en hoe.](#)

Website door

Wendy van der Waal en Joris Heijkant

Ook kwaliteitsjournalistiek ondersteunen?

[Overweeg een abonnement op de Volkskrant](#)

Volg ons